

George Bush, forseti:

Stundin komin til at loysa kreppuna millum arabarar og ísraelar

Tað var ein sannfærdur og sigursælur George Bush, sum i gjár tosaði til amerikonsku tjóðina, nú Flógvakriggið er av og teir fyrstu amerikonsku hermenninir venda heim aftur.

Og hann hevur alla orsök til at vera sigursælur. Ikki minni enn 90% av amerikanska fólkinum tekur undir við forseta sínum. Hetta er tann størsta undirtøkan, sum ein amerikanskur forseti hevur fingið i nýggjari tíð. Hóast tað eru tvey ár til val verður aftur í USA, halda eygleiðarar, at Bush longu hevur vunnið valið. Tað finst neyvan nakar demokrat, sum i løtuni torir at gera sær vónir um at vinna á tí republikanska forsetanum — og serliga ikki teir mongu, ið vóru imóti, at USA fór i kriggið.

Nú Bush vann kriggið, ræður um hjá honum eisini at vinna friðin. Og tað kann gerast ein nógur tørfari uppgáva.

Tað var hetta, sum hann tosaði um i røðu síni til amerikanska fólkið i gjár.

Bush segði, at stundin nú er komin til at loysa ta arabisk-ísraelsku kreppuna og somuleiðis kreppuna millum ísraelar og arabarar. Hann visti á, at tað verður neyðugt við neyðsejnum, og hetta mugu allir partar góðtaka. Við hesum orðum legði hann upp til eina dialog millum ísraelar og arabarar og palestinarar, har allir partar sleppa sínum ultimativu krøvum.

Bush tosaði um eina nýggja friðarætlan fyrri alt Miðeystur og um eina nýggja heimsskipan. Hetta er hon, sum eygleiðarar hava valt at kalla Pax Americana, sum snýr seg um, at USA sum einasta stórveldi i heiminum skal brúka sitt vald til at tryggja frið og demokrati i øllum heiminum. Summir eygleiðarar og politikarar hava valt at umrøða henda leiklut við myndini av Onkel Sam sum heimspoli.

Røðan hjá George Bush i gjár man helst koma illa

við hjá teimum viðgongdu i Ísrael, tí i røðu síni minti forsetin á ST-samtyktirnar um, at Ísrael skal taka seg úr teimum hersettu økjum. Hetta er ein av fortreyttum fyrri at fáa varandi frið i økinum, segði Bush og legði afturat, at arabisku londini tá eisini verða at ásanna, at Ísrael er komið fyrri at vera og at tey tí mugu viðurkenna rættin hjá Ísrael at vera til sum tjóð.

Baker til Ísraels

Um sama mundið sum Bush helt hesa røðu, var amerikanski uttanríkisráðharrin, James Baker, við at gera seg kláran til eina drúgvu ferð til londini i Miðeystri. Fyrsta landið, hann skal vitja, er Ísrael.

Tað er greitt, at við hesum orðum hevur Bush roynt at ruddað slóð fyrri Baker, sum á vitjan síni i Ísrael helst fer at leggja trýst á ísraelsku stjórnina i spurninginum um palestinarar og tey hersettu økini.

Baker hevur fyrr gjørt eina roynd at sannføra ísraelar um týðningin at finna eina friðarlaga loysn á palestinaspurninginum, men tá fór hann heim aftur sum av torvheiðum.

Hesaferð hevur hesin spurningurin stórr týðning enn nakrantíð fyrri at fáa eina varandi loysn i Miðeystri og fyrri at Bush kann gera dreymsin um eina heilt nýggja skipan fyrri Miðeystur til veruleika.

Eygleiðarar vísa á, at Bush er noyddur til at leggja trýst á teir meira viðgongdu i ísraelsku stjórnini fyrri at kunna rættvisgera fyrri umheiminum, at tað var rætt og neyðugt at fylgja samtyktunum hjá ST um at Írak skuldi taka seg úr Kuwait.

Hóast amerikanarar ikki hava ella fara at samanbera Kuwait við tey hersettu økini, so noyðist USA eisini at virða tær samtyktir, sum ST hevur gjørt viðvíkjandi Ísrael og palestinarum.

Men tað er greitt, at tað

verður eingin løtt uppgáva hjá James Baker, nú hann leggur leiðina til Tel Aviv. Tí har skal hann hitta umboð fyrri eina stjórn, sum eingin tekin hevur vist til, at hon vil ganga við til nakra neyðloysn i palestinaspurninginum. Fleiri av ráðharrunum i stjórnini halda tvørturimóti, at Ísrael eigur tey hersettu økini og at tey skulu brúkast til teir mongu sovjetisku jøðarnar, sum koma til Ísraels. Eisini hóast hetta er beinleiðis i stríð við ST-samtyktirnar. Ein av heytunum er Sharon, íbúðamálaráðharri og fyrrverandi verjumálaráðharri, sum onga løtu ivast i, at tey hersettu økini eru komin undir Ísrael fyrri at verða verandi.

PLO!

Tað, sum ger alla støðuna so torgreidda, er leikluturin hjá PLO. Ísraelska stjórnin vil ikki samráðast við PLO sum einasta umboð fyrri palestinarar. Hinegin siga palestinarar, at PLO er umboð teirra. Siðani leiðarin i PLO, Yasser Arafat, fór i part við Saddam Hussein, hevur PLO mist alt tað goodwill, sum tað var við at fáa fyrri ikki so langari tíð síðani, enn tá i USA.

So tað verður als eingin løtt uppgáva hjá Baker og Bush at sannføra ísraelar um, at teir fyrr ella seinni eru noyddir til at samráðast við umboðið hjá palestinarum, PLO.

Hóast mótsæðan móti PLO i dag er serliga stór orsakað av stuðli tess til Saddam Hussein, so vilja fleiri eygleiðarar vera við, at Ísrael og vesturheimurin hava einki val. Teir eru noyddir at samráðast við PLO skulu teir loysa trupulleikarnar. Vist verður á, at alternativ ið til PLO kann vera tað, sum er uppfært verri: tær viðgongdu krefturnar, sum einans hugsa um at brúka vald heldur enn dialog til at loysa kreppuna. Hesir viðgongdu bólkur millum palestinarar, eitt nú HAMMAS, sum er ein

fundamentalistiskur bólkur, hava enn ikki vunnið fult fótafesti millum palestinarar, men tað eru teir hóvligu palestinar og eisini PLO-fólk, sum ávara um henda vanda. Teir siga, at tvíheldur Ísrael um, at tað ikki vil samráðast við PLO, so fer tað at geva hesum viðgongdu enn meiri vald millum palestinarar og tað fer so aftur at hava við sær, at terroratgerðir av tí slag, sum hava verið dagligur kostur i Libanon, fara at breiða seg til Ísraels eisini.

Andstöðan

Andstöðan i Ísrael, arbeiðaraflokkurin undir leiðslu av fyrrverandi forsetisráðharranum Simon Peres, ynskir at fáa eina friðarráðstevnu um allan miðeysturspurningin, men hesum hevur stjórnin hjá Shamir higartil havnað.

Peres segði fyrr i vikuni við bretska sjónvarpið, at flokkur hansara i hesi vikuni fer at koma við einum uppskoti til eina nýggja loysn á trupulleikunum millum Ísrael og palestinarar og arabarar. Hon fer m.a. at siga, at ísraelar skulu taka seg úr hersettu økjum ella i hvussu so er einum parti av teimum og skulu hesi latast palestinarum til at skipa sitt ríki.

Hvat viðvíkur teimum hersettu økjum, so hevur tað verið politikkurin hjá høgastýrnum i Ísrael ikki at lata hesi frá sær, tí tey hava týðning fyrri trygdina hjá Ísrael. Her verður ikki minst hugsað um hótanina úr Írak. Men nú hevur tað vist seg, at henda hótan er eins stór við ella uttan tey hersettu økini, og eisini at tað ber til at steðga eina tilíki hótan úr Ísrael, so heldur ísraelski arbeiðaraflokkurin, at tey hersettu økini hava mist sín strategiska trygdartýðning. Hesin er avloystur av háteknifreði, sum Peres tók til i samrøðu við BBC i vikuni.

I hesum døgum verður

UTTAN

EFTIR

Jan Müller skivur

fylgt serliga væl við, hvat fer at henda undir vitjanini hjá amerikanska uttanríkisráðharranum i Ísrael og teimum arabisku londunum. Sambært røðuni hjá Bush i gjár, so er ein loysn á kreppuni millum ísraelar og arabarar og palestinarar tað grundarlag, sum ein nýggj friðarskipan hjá Miðeystur skal byggja á.